

Pels camins de l'Alt Camp

10



*De Nulles a Vilabella
i als meandres
del Gaià*



Text i fotografia: Enric Fonts i Ferrer

Revisió lingüística: Pep M. Canela i Cunillera
i Servei de Català de l'Alt Camp

Mapa: Institut Cartogràfic de Catalunya

Coordinació: Servei Comarcal de Turisme
del Consell Comarcal de l'Alt Camp

Nota: Qualsevol descripció fixada en un mitjà escrit queda limitada en un espai i en un temps concret. La pròpia evolució del paisatge i l'activitat humana faran que algunes de les explicacions puguin perdre vigència en el decurs del temps.

10. De Nulles a Vilabella i als meandres del Gaià

L'excursió discorre pel sector ubicat més al sud-est de la comarca. És una zona accidentada pels contraforts de les muntanyes prelitorals de la serra de Montferri i el massís de Bonastre, on el riu Gaià s'obre pas i forma el congost del baix Gaià. És un recorregut mixt que combina els camins amples dels terrenys planers de conreus amb senders que passen per llocs més abruptes, a prop del riu, amb exuberant vegetació.

La caminada comença a Nulles, població que ha sabut adaptar-se als nous temps i actualment ens ofereix uns bons vins i caves i una excel·lent oferta turística; continua pel camí de Vilabella, un autèntic camí rural, entre vinyes i camps d'ametllers. A mig trajecte ens sorprendrà un desguàs de pedra seca, formidable construcció de l'arquitectura rural. Aviat albirem Vilabella, que vesteix de cases un pujol on sobresurten els campanars nou i vell. Deixem enrere el poble i baixem cap a la vall del Gaià. Abans d'enfonsar-nos, veurem com el riu s'obre pas pel congost i dibuixa bells meandres. A tocar del riu trobarem les restes del Molinet i del molí del Mig, les quals ens recordaran el temps que l'aigua era indispensable com a font d'energia. Seguim riu amunt i emprenem la pujada per l'antiga carrerada del Vendrell. Arribats al pla, se'ns presenta, al nord, la vall oberta i tot l'amfiteatre de muntanyes que clouen el Camp. Tornem a passar Vilabella i ara prenem el camí de Valls. Després girem per passar pel llogaret de Casafort i tornem a Nulles.

L'excursió, de tretze quilòmetres, es pot dividir en dos trams: de Nulles a Vilabella i retorn, una ruta fàcil i planera, i de Vilabella al Gaià i retorn, més difícil i amb desnivells. Si el riu Gaià baixa cabalós, aquest últim tram s'haurà de descartar ja que cal creuar el riu a gual quatre vegades.

De tota manera, tant si feu tot el recorregut com si n'escolliu un tram, ben segur que us meravellaran aquests indrets desconeguts fins i tot pels mateixos vilatans.

10. De Nulles a Vilabella i als meandres del Gaià

Temps

Distància

0:00
Parcial



0:00
Total

0,000
Parcial



0,000
Total

Nulles (225 m) mostra el paisatge típic de la zona, envoltat de vinya, que evidencia que l'agricultura i, especialment, el cultiu i transformació del raïm és l'activitat bàsica dels seus habitants, juntament amb el turisme (sobretot la restauració i els allotjaments rurals).

Destaca el seu celler modernista de la Vinícola de Nulles, construït per Cèsar Martinell i declarat Bé Cultural d'Interès Nacional com a monument històric l'any 2002. Cal veure també l'església de Sant Joan Baptista i els antics murs del Castell.

Compta amb tots els serveis: un parell de restaurants, tres cases de turisme rural, l'agrobotiga del Celler, etc.

Pels camins de l'Alt Camp

Som a l'església de Sant Joan Baptista, davant de l'edifici de l'Ajuntament. Baixem pel carrer de la Font, que ens porta a la plaça del Portal. Moltes cases llueixen les arcades de les portalades, amb carreus de pedra picada.

Continuem al nord per l'ample passeig de Catalunya, es-trocat per la via del tren, la qual passem per sota, per un pont estret. Abans hem deixat, a mà dreta, la carretera de Valls.

0:03  0:03

0,200  0,200

Cruïlles. Just passada la via fèrria, la carretera gira fort a la dreta; al tomb neix un camí asfaltat, que no agafem, per on circula el GR 172 cap a Puigpelat. Fem vint metres i trobem, a l'esquerra, el camí asfaltat cap a Casafort, pel qual tornarem. Passem davant de les portes del celler modernista i deixem la carretera i l'estació del tren a sota. Donem el tomb pel costat dret del celler i veiem la façana lateral i posterior.

0:03  0:06

0,200  0,400

Esplanada. Des de darrere el celler emprenem el camí carreter a la dreta. Passem entre una casa i una pallissa. A l'altre costat de la parada de ceps (dreta), hi ha el mas de l'Arbonés.

0:04  0:10

0,300  0,700

Encreuament amb la carretera de Tarragona al Pont d'Armentera i el ramal d'accés a Nulles. Seguim pel camí del davant, que puja, i veurem que els primers cent metres estan pavimentats per evitar l'erosió. Abans de creuar la carretera, tenim al costat el restaurant Coll de Nulles.

0:01  0:11

0,100  0,800

Bifurcació. Girem a la dreta pel camí de Nulles a Vilabella, el més bo. El que deixem passa a tocar d'un pi de dimensions considerables. Anem a l'est, entre els marges de les parades del costat. Passem per sota els cables de dues línies elèctriques.

0:04  0:15

0,300  1,100

Entrador. Deixem, a l'esquerra, un viarany esborradís que mena als conreus i, vint metres més endavant, un altre de més bo, a la mà contrària, que fa el mateix. Passem a frec d'una cisterna de la parada de garrofers joves.

10. De Nulles a Vilabella

0:03  0:18

0,200  1,300

Tomb a la dreta. El camí gira cap a la dreta i ressegueix el marge de la parada de garrofers. D'aquest tomb parteixen dos caminoids que s'allunyen cap als camps.

0:01  0:19

0,100  1,400

Tomb a l'esquerra. El camí torna a la direcció est. Deixem el camí que segueix de front. Veiem la canalització de pedra seca que hi ha al costat dret i que serveix per conduir les aigües del camí i de les parades cap al torrent. Podem resseguir el pont per dins i per sota per adonar-nos d'aquesta meravella de l'arquitectura rural. Si fem uns passos pel camí del davant podrem gaudir d'una bona vista, amb el poble de Renau en primer terme i la mar Mediterrània de fons. En la direcció de la clotada sobresurten, minúsculs, l'Argilaga i la Secuita.

Al mig del camí aflora el rocallís. Escampades per les parades hi ha pallisses de dimensions molt modestes.

0:03  0:22

0,300  1,700

Bifurcació. Continuem per la pista més bona. Superem un graó de roca i deixem, a la dreta, un trencall que va bosc enllà. Deixem enrere un clap de bosc amb quatre pins mal comptats i emprenem un petit tàlveg.

0:01  0:23

0,100  1,800

Entrador a un magatzem agrícola que trobem a la dreta. Iniciem de nou un altre tàlveg; aquest, més llarg que l'anterior. En ser al pla podem veure la ciutat de Tarragona a la llunyania, cap a l'oest.

0:04  0:27

0,300  2,100

Derivació. Per la dreta marxa un camí cap al bosc que cobreix un turó proper. Un cop al capdamunt de la pujadeta se'ns ajunta un camí per l'esquerra. Albirem ja Vilabella, d'on sobresurten les torres del campanar i del dipòsit públic.

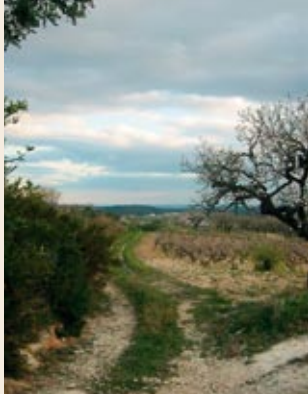
0:01  0:28

0,100  2,200

Bifurcació revessa. Un camí marxa per la dreta i passa a frec d'una pallissa. A cent metres n'arriba un per l'esquerra i



Rasa de desguàs del camí



El camí de Vilabella

encara, dos-cents metres més enllà, en deixem dos més. Darrere de la vinya de la dreta sobresurt una casa aïllada força gran amb dos arbres que l'acompanyen; és l'hort del Vidal.

0:08  0:36

0,600  2,800

Camí traverser. Topem amb un camí traverser i una parada d'avellaners de regadiu. Anem cap a la dreta i topem amb la porta d'entrada a una finca tancada per una paret de pedra. Tornem a girar cap a la dreta i deixem els ramals de l'esquerra. Tenim parets bastant altes de pedra als dos laterals. Ens encarem al poble i deixem un trencall a mà dreta.

0:04  0:40

0,300  3,100

Carretera de Renau a Vilabella. L'agafem cap a l'esquerra. A cinquanta metres escassos, carretera avall, resta la masia de l'hort del Vidal amb dos plàtans d'ombra, la font i els rentadors. S'entra a Vilabella pel carrer de la Font, amb cases a mà dreta i vinyes a l'esquerra. Trobem en aquest costat l'avinguda de Catalunya, un carrer sense edificar que fa de circumval·lació al poble. Aleshores el carrer de la Font s'estreny, com pertoca a un antic carrer de poble.

0:05  0:45

0,400  3,500

Vilabella (255 m) és a la plana, entre turons. És un poble agrícola, fet que es reflecteix en l'estructura i la forma de les cases. Destaca la Casa del Castlà, més coneguda com cal Cristi, de finals del s. XV; el portal de Sant Pere, amb un arc de mig punt, també del s. XV, i els carrers del nucli antic, al voltant de l'església Vella. Conserva una magnífica col·lecció de pintura religiosa de les escoles catalana, espanyola, italiana i flamenca a la Pinacoteca Mossèn Romà Comamala.

Vilabella compta amb un restaurant i una casa de turisme rural.

10. De Nulles a Vilabella i al Gaià



Temps  3 h

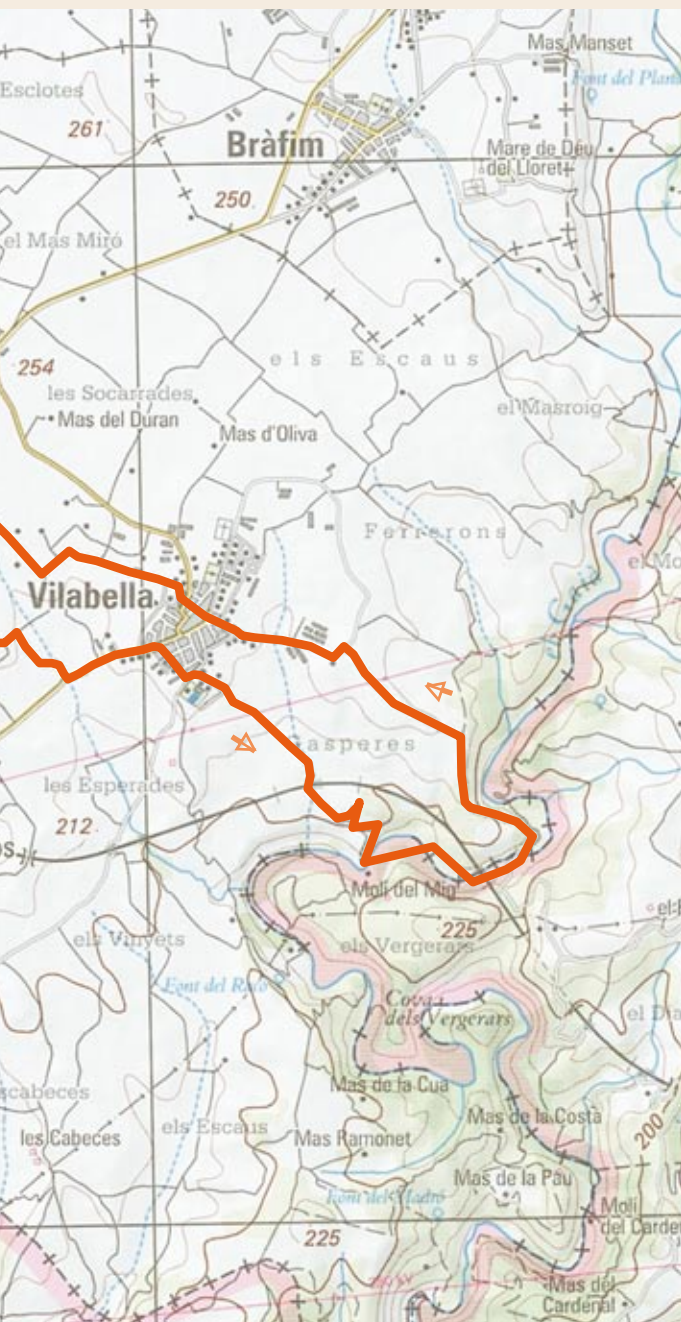
Dificultat



13,000 km



Distància



10. De Nulles a Vilabella

Continuem pel carrer de Sant Roc, passem per la plaça de Sant Pere, amb un gran plàtan de jardí al mig, i pel carrer d'Avall, on es troba l'edifici de l'Ajuntament, que ocupa l'antiga església gòtica, el campanar de la qual es va aprofitar per instal·lar-hi el dipòsit d'aigua del poble.

0:03  0:48

0,200  3,700

Carrer del camí del Molinet. Seguim baixant. Som als afores del poble. A la dreta, l'edifici de les escoles i el poliesportiu. Pel davant passa el GR 172-1, en direcció a Renau.

Deixem enrere el poble i anem pel camí asfaltat del Molinet. Més endavant passem sota una línia d'alta tensió i anem trobant diversos trencalls que menen als conreus.

0:10  0:58

0,800  4,500

Pont de la via del tren de Picamoixons a Sant Vicenç de Calders, que aquí passa força enfonsada. Continuem pel camí asfaltat. Moltes de les parades dels voltants són ermes.

0:03  1:01

0,200  4,700

S'acaba l'asfalt. Hem arribat a la vora de la vall del Gaià. La ruta davalla més decidida i gira fort cap a l'esquerra. Des d'aquest punt hi ha una magnífica panoràmica del congost del riu, que descriu molts meandres, mentre s'obre pas vers la Mediterrània. Passem un petit planell amb vinyes abandonades.

0:03  1:04

0,200  4,900

Bifurcació. Continuem pel camí principal. Per la dreta, un camí va cap a les coves del Gatell, sota el cingle de les Roques Planes del mateix nom. En alguns mapes s'identifiquen com a coves del Groc; es tracta de les balmes que ens criden l'atenció a mà dreta. Fem unes giragonses per davallar el cingle. A uns dos-cents metres, deixem un camí paral·lel a l'anterior, però que va per sota el cingle i que està tallat per l'esllavissada d'un pany de sostre de roca. Girem 180 graus; allí mateix, a la dreta i baixant pel terraplè, un sender debolít condueix directament al Molinet.

Passem a frec d'un cingle negrós on els escaladors han obert diverses vies d'escalada. Tornem a tornar fort cap a la dreta i, a l'esquerra, un viarany poc vistent remunta la vall. Som a tocar del Gaià i sentim el brogit de l'aigua. A l'altre costat, entre la vegetació, s'entreveuen les restes del Molinet.

Pels camins de l'Alt Camp

0:07 🕒 1:11

0,500 🚶 5,400

Riu Gaià. Si no baixa gaire cabalós, el passem a gual per sobre unes pedres. L'indret és d'una bellesa sorprenent, amb un bosc de ribera molt ben conservat. Si no feu soroll i pareu atenció, sentireu la piuladissa de molts ocells.

Poc abans de creuar el riu, un sender esborradís segueix corrent avall cap al meandre de les Solanes i l'estret de Vergerars, un indret captivador, que trobem a una hora escassa.

Proseguim per l'altra riba i ens plantem davant el Molinet, també anomenat molí Rònc, totalment enrunat i del qual s'han fet amos els esbarzers i les heures. De davant la porta que hi ha encarada a sol ixent, en surt una sendera que s'enfila de valent fins al corral de les Solanes i la cova Fonda de Salomó o de Vergerars. Nosaltres continuem a contracorrent pel camí carreter, envaït totalment per la vegetació.

Uns 250 m enllà, tornem a passar el Gaià, que seguim molt a la vora de l'aigua per entre les canyes.

0:04 🕒 1:19

0,350 🚶 6,000

Els Set Ponts. Seguim per la riba esquerra, hidrològica, i passem per sota el viaducte del ferrocarril anomenat els Set Ponts, per les set arcades. Les arcades centrals, a més, compten amb una subarcada de reforç i tot el viaducte és construït de maons i pedra, tal i com es feia a principis del segle XX. Caminem entre esbarzers i canyes. Trobem una minsa parada d'avellaners que ocupa l'esplanada.

0:02 🕒 1:21

0,150 🚶 6,150

Carrerada de Valls al Vendrell. La prenem per l'esquerra, en direcció a Vilabella. Cap a la dreta va a Salomó, que dista uns 3,5 quilòmetres d'aquest punt. Abans, però, es troba la bifurcació del camí de la Polla-rossa i Montferri.

Els Set Ponts



10. De Nulles a Vilabella

0:01  1:22

0,050  6,200

Riu Gaià. Per quarta i última vegada el creuem, ara per un gual pavimentat, més còmode que els anteriors. Iniciem una pujada sostinguda; un xic més endavant trobem una caseta de bombeig d'aigua, al costat de la qual un camí mena a unes esplanades d'herbei de vora el riu. A l'altra vessant es veuen bancals i una pallissa abandonats. Per sobre la pallissa, al peu de la serra de Montferri, el mas de la Polla-rossa. Tot pujant, deixem alguns camins que comencen i acaben aviat.

0:11  1:33

0,700  6,900

Mirador del Gaià. Final de la forta pujada; tenim la vall als nostres peus. Sota veiem les restes del molí del Mig, molt malmès. Som davant del mas de la Polla-rossa, important mas del terme de Salomó, el nom del qual prové de la pubilla rossa que s'hi va casar. Cap al nord, la vall s'obre: Montferri, amb el santuari de Montserrat, i, darrere, Rodonyà; tanca la panoràmica la serra de Montferri, amb la torre del Moro i la tossa Grossa; segueix el Montmell, les muntanyes de l'Albà i Selma i, al fons, l'inconfusible con de Montagut.

0:03  1:36

0,200  7,100

Girem cap a l'est i ens allunyem de la vall. Trobem alguns camins que menen al bosc. Aviat comencem a trobar els primers conreus i deixem enrere el bosc del Forneret.

0:07  1:43

0,500  7,600

Línia d'alta tensió. Hi passem per sota. Al costat, una bassa de nova construcció l'accés a la qual deixem a la dreta.

0:03  1:46

0,200  7,800

Camí travesser asfaltat. Ens hi incorporem i girem a l'esquerra. Fem vint metres escassos i ens plantem davant el dipòsit d'aigua municipal i, a l'entrada a l'àrea de lleure del Terablanc, l'esplèndid mirador del poble de Vilabella que queda a l'altre costat de la clotada i ocupa el cim del turó. La zona està equipada amb barbacoes i taules per fer-hi pícnic.

Davallem per creuar el tàlveg; a ambdós costats ens queden unes granges. El camí de pujada es converteix en carrer del Molí del Mig en el moment que entrem al poble i ens portarà fins al carrer del Roser i a la plaça de l'Església.

Pels camins de l'Alt Camp

0:12  1:58

0,900  8,700

Vilabella. Passem a frec del peu de l'alterós campanar de l'església de Sant Pere i donem la volta per darrere l'absis, al costat del qual trobem el Casal de Vilabella. Prenem, per l'esquerra, la carretera de Valls fins a trobar el celler. Aleshores girem a l'esquerra per un carrer ample que baixa. Al darrere del celler es poden veure les tines d'acer inoxidable per controlar la fermentació del vi.

0:04  2:02

0,300  9,000

Avinguda de Catalunya. L'abandonem a l'esquerra. És un carrer sense cases. Continuem en direcció oest/nord-oest per un camí carreter. Transcorreguts 100 metres trobem, a la dreta, una granja. A la banda esquerra, una paret de pedra ens priva la vista; al mig, s'hi obre l'entrador a uns corrals.

0:04  2:06

0,300  9,300

Cruïlla. Avancem recte cap a una finca on destaca una palmera molt esvelta. La branca de mà esquerra va cap als camps i la de la dreta enllaça amb la carretera de Valls.

Poc més enllà, la pista fa un tomb pronunciat a l'esquerra i abandona un camí a la dreta. Anem entre camps de calçots.

0:04  2:10

0,300  9,600

Cal Manyé. Passem pel davant de la tanca de la finca de cal Manyé o de la Palmera. Abans deixem el camí de la dreta.

0:02  2:12

0,100  9,700

Encreuament. Prenem el ramal de la dreta. Ens segueix acompanyant la paret de la tanca. El camí de l'esquerra retorna al poble i el d'enfront va a les parades. La pista té el ferm molt ben compactat i amb lleugera pujada. Anem trobant camps d'oliveres i d'avellaners.

0:07  2:19

0,500  10,200

Bifurcació. Seguim al front, cap al nord-oest i passem a tocar d'una granja. La branca que abandonem a l'esquerra baixa cap als camps que ocupen la clotada. També a l'esquerra, una pallissa amb el teulat foradat.

10. De Nulles a Vilabella

0:06  2:25

0,400  10,600

Camí travesser paral·lel a la carretera. Ens hi incorporarem i decantem a l'esquerra. Veiem, sota del marge, un petit aixopluc excavat al tapassot que servia de parada per als viatgers que esperaven les tartranes que feien la línia de Vilabella a Tarragona. Allí mateix, a la dreta, surt un camí que no agafem. Enrere, a la dreta, hem deixat el camí de la creu de Castellet.

0:01  2:26

0,100  10,700

Carretera de Tarragona al Pont d'Armentera. Després de creuar-la en diagonal, agafem el camí de l'altre costat, més estret i menys transitat. És l'antic camí de Valls a Vilabella, que conserva els marges laterals. Pugem suaument entre les vinyes, superem un turonet i tornem a davallar. Passem per sota els cables de dues línies elèctriques. Bona vista de l'amfiteatre de muntanyes que circumden el Camp de Tarragona.

0:11  2:37

0,800  11,500

Bifurcació revessa. S'ajunta per la dreta un viarany que ve dels conreus. Anem cap a l'oest, vers la serra de la Mussara, d'on sobresurt la silueta de les antenes de telecomunicació.

0:02  2:39

0,050  11,550

Derivació. Seguim recte pel camí més herbós i menys trillat. Deixem el camí, en molt bon estat, que s'encara a Casafort i que va pel costat d'una vinya emparrada i de regadiu.

0:02  2:41

0,150  11,700

Encreuament. Agafem el camí de Puigpelat a Casafort en direcció a aquest llogaret i decantem a l'esquerra. Enfront segueix l'antic camí de Valls a Vilabella, que es perd un xic més enllà. Enrere hem deixat el brançal que duu a Puigpelat. La cruïlla és presidida per una alzina ben proporcionada. A uns 200 metres passem entre dues pallisses i deixem una branca de camí a l'esquerra. Anem pel costat d'una paret de pedra.

0:06  2:47

0,400  12,100

Bifurcació. Continuem recte. Deixem el camí de la dreta que serveix de circumval·lació als vehicles que no passen pel mig del poble.

Pels camins de l'Alt Camp

0:02 🕒 2:49

0,100 🚶 12,200

Casafort. És un llogaret agregat al municipi de Nulles i situat al nord-est d'aquesta població. Actualment hi viuen poques famílies.

Destaca la casa dels comtes de Peralada. L'edificació és possiblement del segle XVI, segons es desprèn de la data del portal més antic. Rehabilitada fa pocs anys, conserva algunes dependències originals.

El portal, d'arc rebaixat molt pla, té a la clau un escut en relleu amb una espiga, una espasa i una creu al mig, envoltades de garlandes amb una corona a la part superior. També porta gravada una llegenda atribuïda a la Inquisició i la data "1767". La llegenda de l'escut diu: "El senyor mou la teva causa i la jutja".

Hi trobarem un restaurant i una casa de turisme rural.

Entrem en aquest poblet custodiats per dues parets molt altes. Travessem la plaça i en sortim per l'únic carrer, que esdevé pista asfaltada fins a Nulles.

0:03 🕒 2:52

0,200 🚶 12,400

Gir. La pista gira cap a la dreta entre parades d'avellaners i vinyes. Deixem el camí de terra que marxa recte cap a la carretera.

0:08 🕒 3:00

0,600 🚶 13,000

Cooperativa de Nulles. Hi arribem per la part del darre-re. Continuem fins a trobar la carretera d'accés que ens portarà al centre del poble i al final d'aquest recorregut.



Cooperativa modernista de Nulles



Consell Comarcal de l'Alt Camp

Passeig de l'Estació, 42, baixos • 43800 Valls

Tel. 977 60 62 87 • Fax 977 61 30 71

www.altcamp.cat
consell@altcamp.cat



Patrimoni de Turisme
de la Diputació de Tarragona



Alt Camp • Conca de Barberà • Urgell



Generalitat de Catalunya
Servei d'Ocupació de Catalunya

Unió Europea



Fons Social Europeu



Consell Comarcal
de la Conca
de Barberà



Museu d'Història
de Catalunya



CONSELL COMARCAL
DE L'URGELL



Diputació de Lleida



DIPUTACIÓ DE
TARRAGONA



MINISTERIO
DE AGRICULTURA, PESCA
Y ALIMENTACIÓN

Consorci
de desenvolupament
de l'Alt Camp

